

Vurdering av naturverdier i Langsethveien 1, Sætre, Asker

Terje Blindheim / Kjell Magne Olsen

Vurdering av naturverdier i Langsethveien 1, Sætre, Asker

Forfattere: Terje Blindheim / Kjell Magne Olsen

Publisert: 30.05.2023

Antall sider: 11 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Arkitektkontoret Hauger AS

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Blindheim, T. og Olsen, K.M. 2023. Vurdering av naturverdier i Langsethveien 1, Sætre, Asker. Biofokus rapport 2023-80. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Diverse bilder fra det undersøkte området. Fotos: Terje Blindheim

Biofokus rapport 2023–080

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-250-6

Gaustadalléen 21

NO-0349 OSLO

Org.nr: 982 132 924

post@biofokus.no

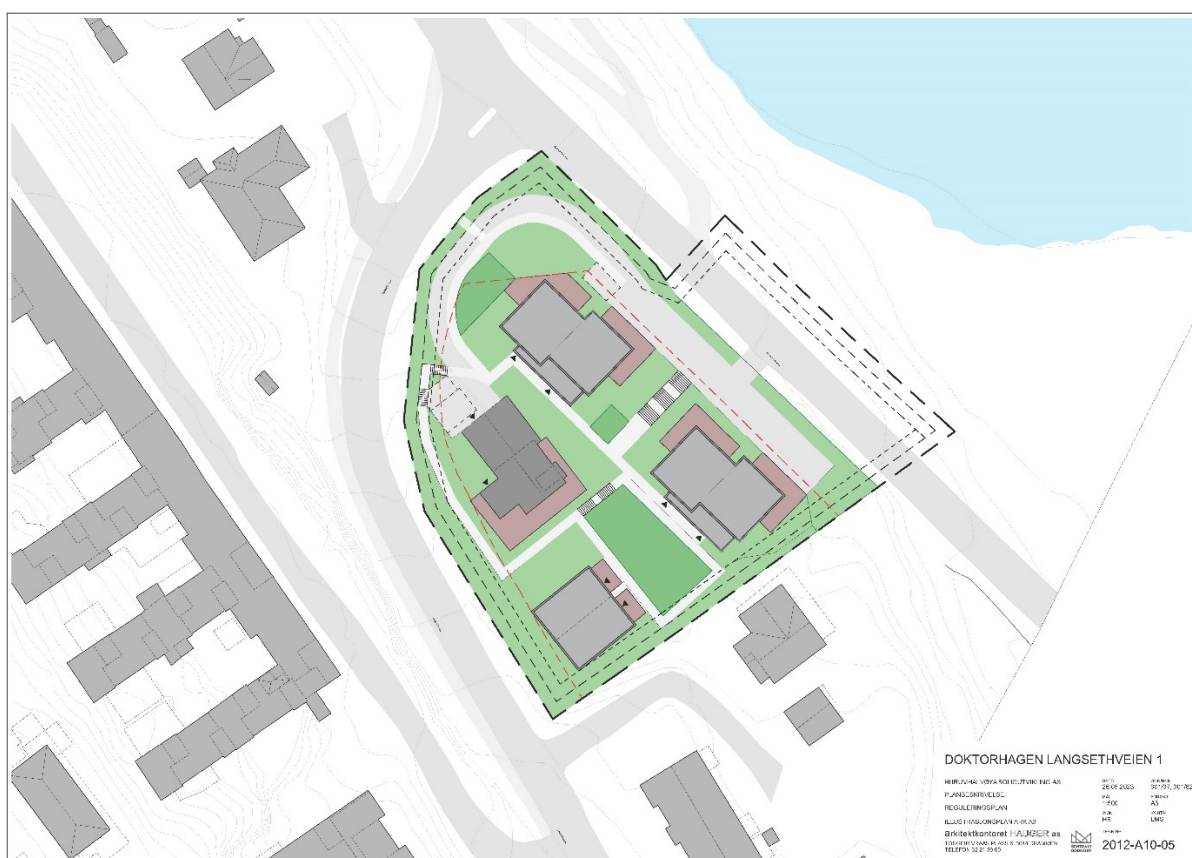
www.biofokus.no

Innledning

1.1 Bakgrunn

Biofokus har på oppdrag for arkitektkontoret Hauger AS v/ Hannes Ertl og Hurumhalvøya boligutvikling AS undersøkt naturverdier ved Langsethveien 1 (Doktorhagen) og vurdert disse opp mot tilsendte plantegninger. Plantegningene viser en fremtidig høyere utnyttelse av tomtearealet en dagens situasjon. To hus i dag vil bli erstattet av fire bygg. Hensikten med undersøkelsen har vært å vurdere naturverdier, inkl. fremmedarter, og konsekvenser av tiltaket, samt vurdere naturmangfoldlovens paragrafer 8–10.

Av plantegningene går det frem at det planlegges for fire bygg (Figur 1), mot dagens to.

Figur 1. Plantegninger som viser tenkt utnyttelse av tomtene.

1.2 Naturgrunnlag og tidligere registreringer

Berggrunnen i området er fattig og består av granitt. Det er kartlagt naturtyper i området etter både DN13-metodikk og kartlegging etter miljødirektoratets instruks i 2020. Ingen av kartleggingsprosjektene dokumenterte noen av de prioriterte naturtypene innenfor planområdet. Det er heller ikke registrert rødlistearter. Nord for Søndre Sætervei er det registrert en forekomst av den fremmede arten parkslirekne (SE), som står i skråninga nedenfor turvei mot sjøen. Populasjonen av denne arten tangerer planområdet, men vil trolig ikke påvirkes av prosjektet.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007), med tilhørende oppdaterte faktaark (Miljødirektoratet 2015).
- utvalgte naturtyper i henhold til [Naturmangfoldloven](#) og [Forskrift om utvalgte naturtyper](#).
- rødlistede naturtyper i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken 2018b)
- levesteder for rødlistearter og andre forvaltningsrelevante arter. Rødlistekategorier følger gjeldende norsk rødliste (Artsdatabanken 2021).
- forekomster av fremmede arter iht. Fremmedartslista 2018 (Artsdatabanken 2018a). Se vedlegg 1 for forklaring av kategorier.

Viktige datakilder

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, bl.a. Naturbase og Artskart.

Feltkartlegging

Feltkartlegging i området ble utført av Terje Blindheim og Kjell Magne Olsen 23. mai 2023. Været var bra for kartlegging og området ble befart på en tid på året da det er mulig å avdekke de fleste arter innenfor relevante artsgrupper. Sopp er ikke kartlagt, men heller ikke særlig relevant. Insektkompetanse ble brukt og funksjon for insekter er vurdert.

2.2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven (Klima- og miljødepartementet 2009) legger føringer for hvordan naturens mangfold skal hensyntas ved ulike typer planlagte tiltak. Nedenfor er paragraf 8–10 under kap. II (alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk) listet, og hver paragraf er kommentert med utgangspunkt i Biofokus' rolle i planprosjektet.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

- Biofokus baserer sine vurderinger om arters bestandssituasjon på den norske rødlisten for truede arter (Artsdatabanken 2021) og Artsdatabankens oversikt over alle norske arters utbredelse i Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022).
- Vi kartlegger artsmangfoldet og dokumenterer dette gjennom Artskarts løsninger.
- Biofokus baserer sine vurderinger om naturtypers utbredelse og økologiske tilstand på Artsdatabankens rødliste for truede naturtyper (Artsdatabanken 2018b), Miljødirektoratets oversikt over forvaltningsrelevante naturtyper (inkludert rødlistede og utvalgte naturtyper) (Miljødirektoratet 2022), samt på vitenskapelige vurderinger av [økosystemenes økologiske tilstand](#).
- Vi avgrensner og vurderer naturtyper i henhold til Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging basert på beskrivelsessystemet NiN og/eller etter DN-håndbok 13 om kartlegging og verdisetting av biologisk mangfold. I tillegg finnes det store mengder informasjon fra biologiske undersøkelser gjennom flere tiår som vi bruker aktivt i våre vurderinger.

§ 9 (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

- Det vil ikke være mulig i løpet av en enkelt undersøkelse å få en fullstendig oversikt over alle biologiske verdier i et utredningsområde.
- Biofokus bruker faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelsene trenger å være og bruker vår kunnskap om økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper, samt når konsekvensene av konkrete tiltak skal vurderes.
- Vi angir i rapporten noe om usikkerheten knyttet til registreringene, og om denne usikkerheten er akseptabel eller ikke. Vi vil foreslå tilleggskartlegginger dersom usikkerheten er for stor.

§ 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

- Biofokus bruker de samme kildene som nevnt under «kunnskapsgrunnlaget», og gjør overordnede vurderinger av forekomster, trusler og økologiske sammenhenger på landskapsnivå og i et regionalt og nasjonalt perspektiv.

(Petterson upubl. notat)

3 Resultater

3.1 Beskrivelse av planområdet

Hele planområdet består av bygninger og opparbeidete arealer, som plener og tilplantede arealer, samt frisert grunnlendt mark og berg (Figur 2). I nord, mot sjøen, inngår også noen asfalterte veiarealer.

Figur 2. Over, bilde tatt fra søndre hjørne av planområdet med huset i Langsethveien 1 og hagen sørøst for denne. Foto: Terje Blindheim.

Til venstre flyfoto av nyere dato som viser dagens situasjon. Planområde med hvit stiplet linje.

3.2 Naturtyper etter DN-håndbok 13

Ingen naturtyper etter DN-håndbok 13 ble registrert og ingen naturtyper etter Miljødirektoratets instruks ble kartlagt i 2020.

3.3 Rødlistede naturtyper

Ingen rødlistete naturtyper er registrert i området.

3.4 Artsmangfold

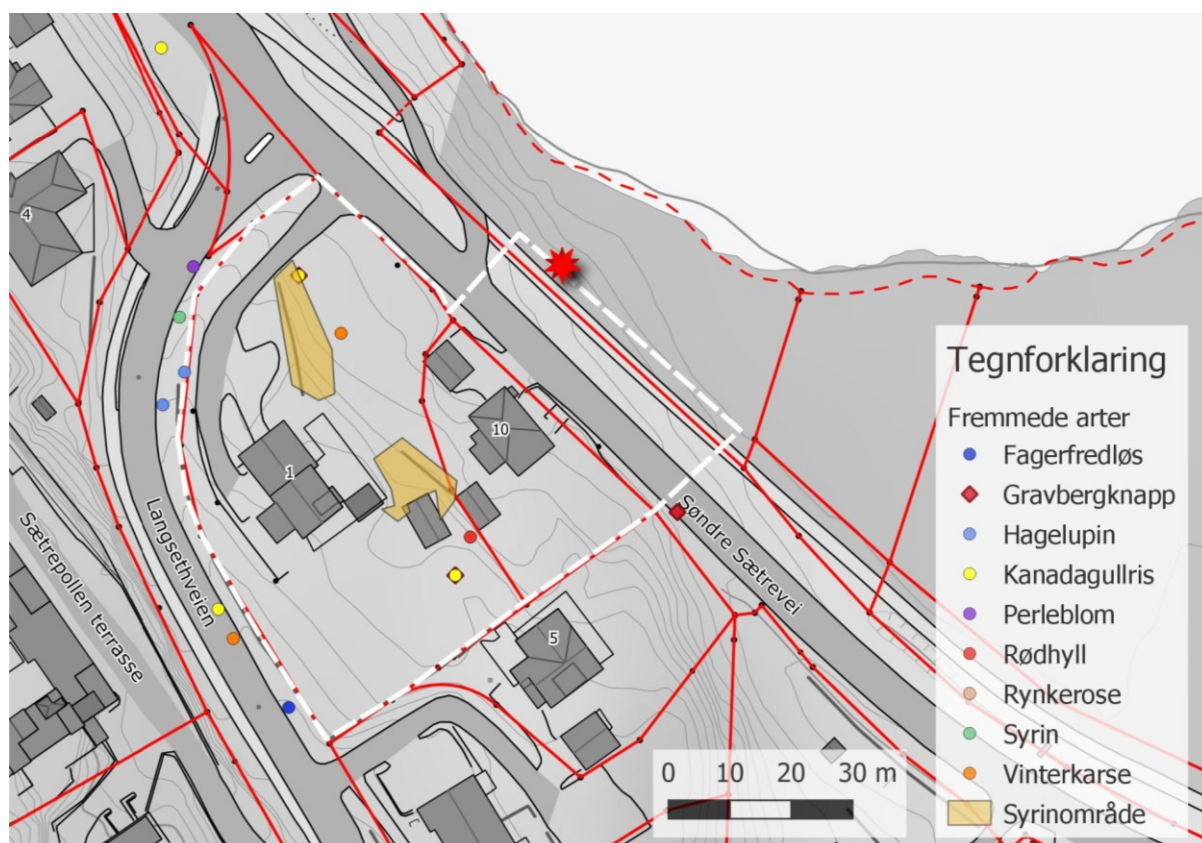
Det ble sett etter rødlistede arter av karplanter og insekter, men ingen spesielle funn ble gjort. Det er spredte forekomster av unge skudd av ask (EN), men disse vurderes å ha liten forvaltningsverdi i denne sammenheng. Planområdet vurderes å ha liten eller ingen funksjon for truede arter slik det forvaltes i dag, men har en funksjon for ordinære arter av planter og insekter som er knyttet til typiske villahager.

3.5 Fremmede arter

Det finnes spredt med fremmede arter, inkludert vanlige hageplanter, innenfor planområdet. Tabell 1 og Figur 3 viser en oversikt over funn som ble gjort av en del fremmede arter. Bortsett fra de to oransje flatene, som har en tett forekomst av syrin (ikke vurdert som fremmedart), ble de andre fremmede artene registrert med forholdsvis små populasjoner, dog større enn punktene på kartet viser. Plenarealene var stort sett uten fremmede arter, men en del skvallerkål finnes i partier. Det er rimelig å tro at det er en viss frøbank i jorda som inneholder f.eks. kanadagullris. Langs Langsethveien er det også en liten klynge med trær av gran og furu av utenlandsk opprinnelse.

Tabell 1. Fremmedarter registrert i området.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn	Forekomst
Reynoutria japonica	Parkslirekne	Svært høy risiko (SE)	2023	I kant av område
Solidago canadensis	Kanadagullris	Svært høy risiko (SE)	2023	Spredt, fåtallig
Sambucus racemosa	Rødhyll	Svært høy risiko (SE)	2023	Lite, ett funn
Syringa vulgaris	Syrin	Ikke risikovurdert	2023	To større arealer
Lysimachia punctata	Fagerfredløs	Svært høy risiko (SE)	2023	I søndre del mot vei
Muscari botryoides	Perleblom	Potensielt høy risiko (PH)	2023	På rygg i nord
Phedimus spurius	Gravbergknapp	Svært høy risiko (SE)	2023	På de fleste berg og på grunnlendt mark
Noccaea caerulea	vårpengeurt	Potensielt høy risiko (PH)	2023	Spredt
Lupinus polyphyllus	Hagelupin	Svært høy risiko (SE)	2023	Lite

Figur 3. Oversikt over de registrerte fremmede artene i og rundt planområdet. Den røde stjerna mot sjøen angir en noe større populasjon med parkslirekne.

4 Diskusjon

4.1 Konsekvensvurdering av tiltaket

Siden det ikke er registrert viktig natur i form av sjeldne og truede arter eller viktige/rødlistede naturtyper, vurderes ikke tiltaket å ha noen negativ konsekvens for naturmiljøet. Med en fortetting av boligmassen vil det bli mindre grønne arealer enn i dag, men dette vurderes som en marginal negativ konsekvens, og kan avbøtes med å øke kvaliteten på gjenværende restarealer. For eksempel kan man plante en eik, fjerne fremmedarter eller legge til rette for pollinerende insekter med etablering av små blomsterenger.

4.2 Håndtering av fremmede arter

Det er registrert fremmede arter på arealene hvor tiltak er planlagt. Flere av artene er i kategorien SE (svært høy risiko) og HI (høy risiko). Det må derfor i forbindelse med anleggsarbeidene gjøres tiltak for å unngå spredning av disse. I forbindelse med graving og masseflytting må jordmasser som trolig er infisert (som inneholder frø eller røtter) av fremmede arter behandles spesielt. Anbefalingene baseres i stor grad på Misfjord og Angel-Petersen (2018). Det beste alternativet er at massene gjenbrukes på stedet og legges dypt eller på plenarealer og lignende, se under for videre råd.

I forkant av gravearbeider bør alle planter i kategori SE (og HI) graves opp med hele rotsystemet, og leveres til godkjent mottak/forbrenning.

For kanadagullris og de fleste andre av de aktuelle artene omfattes følgende jordmasser av spesielle tiltak (Misfjord og Angel-Petersen 2018):

- Jord ned til 0,5 m dybde i en radius på 1,5 rundt planter (nok med radius på 0,5 m om arbeidene gjøres sommerstid, og alle nye planter inkluderes). For tette bestander omfattes hele arealet, pluss tilleggsradius.
- Topplaget (20 cm) i 2 meters radius rundt bør tas med.
- Gravbergknapp finnes på flere av de skrinne bergene i planområdet. Stein som sprenges og flyttes bør behandles med samme aktsomhet som øvrige fremmede arter som vokser i jord.

De aktuelle massene bør:

- Gjenbrukes lokalt samme sted. Gjenbruk av masser samme sted omfattes ikke av aktsomhetsplikten i forskrift om fremmede organismer (Miljødirektoratet 2015, s. 133). For å unngå oppslag av skudd anbefales likevel en overdekning av rene masser på minimum 50 cm, og helst bruk av duk mellom infiserte masser og overdekkende masser.
- Gjenbruk som toppmasse på arealer som brukes som plen, hvor klipping utføres jevnlig (så ofte som trengs for å holde planter korte og hindre frøsetting).

- Gjenbruk dypt i fyllinger internt eller eksternt, f.eks. veifyllinger, støyvoller etc. Evt. duk i bunn, infiserte masser over, duk/tett membran over det, og minimum 0,5 m andre masser øverst. Uten bruk av duk over infiserte masser av kanadagullris gjelder overdekning med 3 m andre masser.

Andre viktige hensyn i forbindelse med håndtering av infiserte masser er:

- All mellomlagring av masser bør gjøres på tett dekke eller duk.
- Rengjøring (minimum avbørsting) av maskiner og utstyr.
- Under og i etterkant av arbeidene må en overvåke og bekjempe eventuell nyspredning til nærliggende områder.

For håndtering av de ulike artene se faktaark i Misfjord og Angel-Peterson (2018):

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m982/m982.pdf>

For at bekjempelse av fremmede arter skal ha god effekt er det viktig å unngå nyetablering av fremmede arter etter endt tiltak. Det er derfor viktig å unngå innplanting av fremmede arter med stor spredningsrisiko (for det meste i kategoriene SE og HI) i forbindelse med opparbeiding av utearealene. Det vil også være viktig å fjerne enkeltforekomster inne på området, samt kontinuerlig luke enkeltforekomster som dukker opp.

4.3 Vurdering av naturmangfoldloven § 8–10

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Planområdet er kartlagt for forekomster av naturtyper, rødlistede arter og fremmede arter og kartleggingens omfang vurderes som god i forhold til det tiltaket som er planlagt. Grøntstrukturfunksjon er ikke vurdert. Kunnskapsgrunnlaget er vurdert som godt nok til å kunne vurdere områdets naturverdi og konsekvenser av tiltaket.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

Områdene rundt Indre Oslofjord har de tetteste forekomstene av biologisk viktige arealer i Norge. En svært stor andel av landets truede arter finnes i denne regionen. Samtidig er presset på naturen i denne regionen svært stort, med nedbygging og fragmentering av arealer. Tiltaket i det aktuelle planområdet vurderes ikke å øke den samlede belastningen knyttet til konkrete arealinngrep i viktig natur. Her bygges det ned allerede sterkt påvirkete arealer. Indirekte trusler i form av økt bruk og ferdsel i gjenværende naturrester i nærmiljøet er vurdert som lav for dette tiltaket alene. Økt boligutvikling over tid, med flere innbyggere, vil kunne gi negative effekter på sikt ved at stadig minkende arealer med gjenværende natur får en økt belastning av besøkende gjester.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Behov for føre-var baseres på vurderinger av både kunnskapsgrunnlaget og samlet belastning. Et akseptabelt kunnskapsgrunnlag kan i en del tilfeller medføre at føre-var-prinsippet faller bort. Vesentlig samlet belastning på området eller for spesielle arter eller naturtyper kan medføre behov for føre-var-

hensyn, selv om kunnskapsgrunnlaget er godt. § 9 vurderes ikke å måtte anvendes i forbindelse med de planlagte tiltakene i Langsethveien 1.

5 Referanser

- Artsdatabanken. 2018a. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. 2018b. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2022. Artskart - internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). DN-håndbok 13. Direktoratet for Naturforvaltning. Trondheim. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Klima- og miljødepartementet. 2009. Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Klima og miljødepartementet. <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>
- Miljødirektoratet. 2015. Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann., s.38.
- Miljødirektoratet. 2022. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>
- Petterson, B. upubl. notat. Strategic ecological planning in managed landscapes - an example from Stora in Sweden. Notat.
- Misfjord, K og Angell-Petersen, S. 2018. Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter. M-982/2018. <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m982/m982.pdf>

Vedlegg 1. Kategorier for fremmede arter

Fremmedartslista for Norge (Artsdatabanken 2018a) lister og risikovurderer arter som bevisst eller ubevisst er innført til Norge ved hjelp av mennesket, etter år 1800.

Dette betyr at alle arter som er tatt inn i Norge etter 1800 betegnes som fremmede arter. De fremmede artene blir vurdert etter invasjonspotensial og økologisk effekt, og blir satt i en kategori som viser hvilken trusselgrad arten utgjør for norsk natur. Invasjonspotensial angir sannsynlighet for artens spredning og etablering i naturen, og sannsynlig hastighet for invasjonen. Økologisk effekt viser i hvilken grad den fremmede arten kan påvirke stedege arter og naturtyper.

Tabell 2. Kategorier i Fremmedartslisten for Norge 2018.

FA-kategori	Kategori	Forklaring
SE	Svært høy risiko	Fremmede arter med en svært høy risiko er faktiske eller potensielle økologiske skadegjørere og har potensial til å etablere seg over store områder.
HI	Høy risiko	Fremmede arter med høy risiko har stor spredning med en viss økologisk effekt, eller stor økologisk effekt med en begrenset spredning
PH	Potensielt høy risiko	Fremmede arter med potensielt høy risiko har enten store økologiske effekter, kombinert med et lite invasjonspotensial, eller et stort invasjonspotensial, men ingen kjente økologiske effekter.
LO	Lav risiko	Fremmede arter med lav risiko er ikke dokumentert å ha noen vesentlig negativ påvirkning på norsk natur.
NK	ingen kjent risiko	Fremmede arter uten kjent risiko har ingen kjent spredningspotensial og ingen kjente økologiske effekter

Biofokus

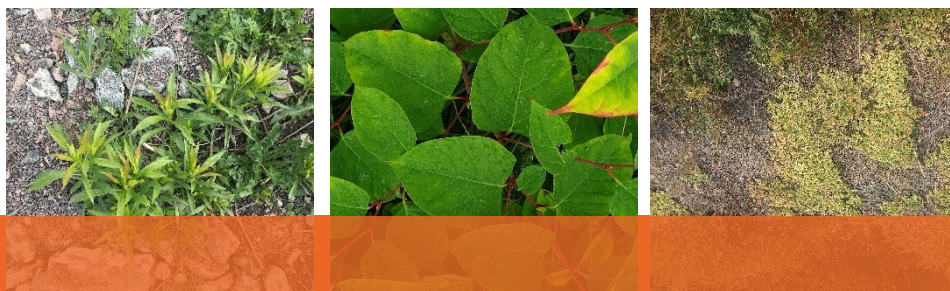
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2023–080
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-250-6

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no